

การศึกษาความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจโดยใช้ทักษะการเรียนรู้ตามสภาพจริงของ
นักศึกษา ทัศนศึกษา วิชาฝึกงานนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
เทคนิคเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น

A Study of Resillience Quotient and Authentic Learning Skill in Intership
Subject among Phamacy Technique Students at Sirindhorn College of
Public Health KhonKaen.Thailand

กาญจนา จัตุปัน^{1*} และกาญจนา ซานุกุล²
Kanchana Jatupan^{1*} and Kanchana Sanukul²

¹วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น

¹ Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen.

²วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น

² Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen,

*Corresponding author, E-mail: freebird102517@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient) ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสาธารณสุขศาสตร์ชั้นสูง เทคนิคเภสัชกรรม ชั้นปีที่ 2 และ 2) ลักษณะการเรียนรู้ตามสภาพจริงตามองค์ประกอบของสมรรถนะความยืดหยุ่นทนทานของจิตใจในวิชาฝึกงาน ประชากร คือนักศึกษาสาขาเทคนิคเภสัชกรรมชั้นปีที่ 2 จำนวน 45 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาฝึกงาน ปีการศึกษา 2558 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบทดสอบความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ ระดับค่าความเชื่อมั่น 0.85 ก่อนออกฝึกงาน และใช้แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสังเกต การสนทนากลุ่ม หลังฝึกงาน

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีระดับของความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับปกติ มีการเรียนรู้ที่ได้รับผลกระทบจากด้านสังคมคือสังคมแหล่งฝึกงาน ความคาดหวัง การวางตัว วัฒนธรรมการทำงาน และด้านกำลังใจ ระดับปกติ ได้รับกำลังใจจากพ่อแม่ตนเอง และด้านการจัดการแก้ปัญหา ระดับปกติคือ การแก้ปัญหาต่อการจดจำหน้างาน การสร้างสัมพันธ์ภาพกับพี่ในที่ฝึกงานและเพื่อนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตามสภาพจริง ความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ วิจัยในชั้นเรียน

Abstract

The purpose of this research were 1. To study Resilience Quotient in students 2. To study Self learning in Authentic situation of Intership Subject belongs to Pharmacy Technique Students, Sirindhorn College of public health KhonKaen Thailand. The population were 45 students who were studying in Intership Subject in 2015 .Data were collected by Resilience Quotient test ,Cronbach's Alpha Reliability 0.85 ,using the

interview guide ,Observation guide ,focus group discussion Guide and analyse by statistics Mean and Standard variation for Resilience Quotient test ,triangulation .The study found that student'Resilience Quotient were normal level . They learned to keep patience, self-support and recovering and established to learn in life skill by social relationship

Keywords: Authentic Learning, Resilience Quotient, Classroom Research

บทนำ

สถาบันพระบรมราชชนกเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรพื้นฐานสำคัญของระบบสาธารณสุขไทย ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา และได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อยุคสมัย ตามกระแสการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด มีกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) ได้เตรียมผู้เรียนโดยจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ตามสภาพจริงในภาคต้น วิชามนุษย สังคม และสิ่งแวดล้อม (Authentic Learning) เพื่อให้ศึกษามีทักษะในการเรียนรู้ตามบริบทความเป็นจริง (ภาวินี เสาะสืบ, 2545) นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเทคนิคเภสัชกรรม เป็นหลักสูตรเร่งรัดที่กำหนดการเรียนการสอน โดยข้อกำหนดของหลักสูตรที่มีระยะเวลาเรียนเพียง 2 ปี (จากเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร 3 ปีแบ่งเป็นทฤษฎี 2 ปี ฝึกงานภาคสนาม 6 สัปดาห์หลังจากเรียนจบ ภาคทฤษฎี)นักศึกษาจึงต้องใช้ทักษะการเรียนรู้อย่างรวดเร็วเพื่อการเรียนรู้ และการปรับตัวให้เข้ากับ สถานที่ฝึกงานใหม่

จากผลเหตุปัญหการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น พบอุบัติการณ์ ด้านพฤติกรรมในการฝึกงาน ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก มีผลให้นักศึกษาจบล่าช้า มีปัญหาด้านพฤติกรรม และวิธีการเรียนรู้

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึง สมรรถนะความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient) และทักษะการเรียนรู้สภาพจริงตามองค์ประกอบของสมรรถนะความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจและความรู้ที่ได้รับในการฝึกงานของนักศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนในการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกงานและพัฒนาเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient) ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสาธารณสุขศาสตร์ชั้นสูง เทคนิคเภสัชกรรม ชั้นปีที่ 2 ก่อนออกฝึกงาน
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะการเรียนรู้ตามสภาพจริงตามองค์ประกอบของสมรรถนะความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจในการฝึกงาน

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเรื่องสมรรถนะในการยืดหยุ่นและทนทาน (Resilience quotient)

แนวคิดการฟื้นคืนสภาพของจิตใจ ถูกนำมาใช้หลากหลายบริบท ในด้านจิตวิทยาตลอดจนเป็นการวัดระดับของลักษณะบุคคลที่สามารถฟื้นตัวได้ภายหลังจาก การผ่านวิกฤตการณ์ หรือความยากลำบากในชีวิต ซึ่งเป็นคุณสมบัติในการที่ทำให้บุคคลได้ผ่านพ้นปัญหา ปรับจิตใจและพฤติกรรม

ตามองค์ประกอบ แตกต่างกัน(Davydov.D.M.et.al ,2009)พัฒนา Resilience scale ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1. แนวคิดที่ว่า ฉันเป็นคนที่ (I am) 2. ลักษณะบุคลิกภาพที่เข้มแข็งของบุคคล เป็นความเชื่อมั่น ทศนคติ อารมณ์ ความรู้สึก (I can) 3. แนวคิดที่คิดว่า ฉันมี (I have)สำหรับประเทศไทยกรมสุขภาพจิต ได้นำมาตรวัดการฟื้นคืนได้มาใช้ โดยเรียกว่า พลังสุขภาพจิต (Resilience quotient) เพื่อวัดภูมิคุ้มกันของคนไทยในสภาวะวิกฤตการณ์ สภาวะที่ยากลำบาก โดยมีการฟื้นฟูสภาพอารมณ์และจิตใจได้อย่างรวดเร็ว ไม่จมอยู่อยู่กับความทุกข์มีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ดี สามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข และสามารถพลิกวิกฤตเป็นโอกาส มีจิตใจเข้มแข็ง กว่าเดิม (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา,2554) องค์ประกอบของมาตรวัดของคนไทยใช้วัดคนไทยอายุ 25 -60 ปี มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พลังฮึด พลังฮืด พลังฮู้ โดยพลังฮึด/ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ หมายถึง การทนต่อแรงกดดัน คือ มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ สามารถจัดการกับอารมณ์ จัดการความเครียดได้อย่างเหมาะสมควบคุมอารมณ์ ในสถานการณ์ที่กดดัน ประกอบด้วย10 ข้อคำถาม พลังฮืดหรือด้านกำลังใจ หมายถึง การมีกำลังใจ การมีศรัทธาและกำลังใจที่ดี เชื่อว่าสิ่งเลวร้ายย่อมผ่านพ้นไปได้ สามารถสร้างให้กำลังใจให้กับตัวเอง และคนรอบข้างได้ประกอบด้วยข้อคำถาม และพลังฮู้หรือด้านการจัดการกับปัญหา หมายถึง การต่อสู้เอาชนะอุปสรรค มีความมั่นใจพร้อมที่จะเอาชนะปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากสถานการณ์วิกฤต ความมั่นใจนี้เกิดจากการตระหนักในความสามารถหรือทักษะของตนเอง ว่าสามารถทำได้ แก้ปัญหาได้ รวมถึงมีวิธีการแสวงหาความรู้และเข้าถึงความช่วยเหลือปรึกษา

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)

การเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นนวัตกรรมในการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการมองเห็นและเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเชื่อมโยงกับประสบการณ์ และการเรียน จากแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ได้มีผู้ให้คำนิยามตามบริบท อาทิเช่น

ภาวิณี สืบเสาะ(2545) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริง Authentic learning คือ การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความชัดเจนเข้าถึงปัญหาบริบทแห่งความจริงเชิงประจักษ์ ทำให้เข้าใจชีวิตจริง เข้าใจตนเอง เป็นการเรียนรู้เชิงประจักษ์

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2545) กล่าวว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริง Authentic learning คือ การเรียนรู้ที่แท้จริง เป็นการจัดการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นกระบวนการคิดเชิงระบบ ผู้เรียนเป็นผู้อธิบาย และนำเสนอด้วยหลักการของตัวเอง อธิบายอย่างครอบคลุม มีกระบวนการที่ดี นำไปใช้ได้จริงเพื่อพัฒนาตนเอง และทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

ทิตินา แคมมณี (2545) เน้นว่าการเรียนรู้ตามสภาพจริง คือ การที่ผู้เรียนเข้าไปเผชิญปัญหาที่แท้จริงในชีวิต บริบทจริงในการเรียนรู้ การศึกษา การแสวงหาข้อมูล ความรู้นั้นต้องทำด้วยตนเอง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554)นิยามว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นแนวคิดที่ต้องเชื่อมโยงประสบการณ์ เข้ากับเหตุการณ์จริง ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ตามสภาพจริงจึงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของบริบทที่แท้จริงและใช้ทักษะด้านความคิด ประสบการณ์ต่างๆ เข้ามาประมวลผลทั้งหมด การเรียนรู้ การสอน การคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ ด้วยตัวผู้เรียนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มประชากร เครื่องมือวิจัย ระยะเวลาในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ประชากร จำนวน 45 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558 วิชาฝึกงาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเทคนิคเกษตรกรรม และผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม จำนวน 11 คน โดยเลือกจากตัวแทนนักศึกษาที่ประสงค์จะทำกลุ่มสนทนา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินศักยภาพ RQ (Resilience Quotient) ของ กรมสุขภาพจิต

3. การเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากการเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย และจดบันทึกข้อมูลบทเรียนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนฝึกงาน แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม หลังฝึกงาน

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบทดสอบ RQ คือ ระดับของระดับยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient) โดยใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้สภาพจริงตามองค์ประกอบของสมรรถนะความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจและตัวความรู้ที่ได้รับในการฝึกงาน ข้อมูลเชิงคุณภาพทักษะที่เก็บข้อมูลที่ได้หลังจากนักศึกษากลับจากฝึกงาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีสามเส้า (Triangulation)

5. ระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลาศึกษา 9 มิถุนายน – 15 ตุลาคม 2558

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลสองส่วน ได้แก่ระดับความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient) และ ลักษณะการเรียนรู้สภาพจริงตามองค์ประกอบของสมรรถนะความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจในการฝึกงาน

1 ระดับความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient)

นักศึกษากลุ่มหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเทคนิคเกษตรกรรม ได้ตอบคำถาม 20 ข้อ โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 ภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) ความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ(Resilience Quotient)ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ด้านกำลังใจ ด้านการจัดการกับปัญหา

ประเด็นการวัด	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.ด้านความมั่นคงทางอารมณ์	31.2	1.14	ปกติ
2. ด้านกำลังใจ	16.6	1.16	ปกติ
3. ด้านการจัดการกับปัญหา	13.4	0.98	ปกติ
รวม	20.26	1.09	ปกติ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของระดับความยึดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านความมั่นคงทางอารมณ์

ความมั่นคงทางอารมณ์	ค่าเฉลี่ย
1. เรื่องความไม่สบายใจเล็กน้อยทำให้ฉันว่าวุ่นวายไม่ติด	3.3
2. ฉันไม่ใส่ใจคนที่หัวเราะเยาะฉัน	2.1
3. เมื่อฉันทำผิดพลาดหรือเสียหายฉันยอมรับผิดชอบหรือผลที่ตามมา	3.1
4. ฉันเคยยอมทนลำบากเพื่ออนาคตที่ดีขึ้น	4.6
5. เวลาทุกข์ใจมากกว่าฉันเจ็บป่วยไม่สบาย	3.5
6. ฉันสอนและเตือนตนเอง	3.2
7. ความยากลำบากทำให้ฉันแกร่งขึ้น	3.3
8. ฉันไม่จดจำเรื่องเลวร้ายในอดีต	2.4
9. ถึงแม้ปัญหาจะหนักหนาเพียงใดชีวิตฉันก็ไม่ได้เลวร้ายไปหมด	3.3
10. เมื่อมีเรื่องหนักใจ ฉันมีคนปรับทุกข์ด้วย	2.4
รวม	31.2

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีค่าความยึดหยุ่นของจิตใจด้านความมั่นคงทางอารมณ์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปกติ (31.2) นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์น้อยที่สุดในประเด็น “ฉันไม่ใส่ใจคนที่หัวเราะเยาะฉัน , นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์มากที่สุดในประเด็น “ฉันเคยยอมลำบากเพื่ออนาคตที่ดีขึ้น .”

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยของระดับความยึดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านกำลังใจ

ด้านกำลังใจ	ค่าเฉลี่ย
1. จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ฉันมั่นใจว่าจะแก้ปัญหาต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้	2.6
2. ฉันมีครอบครัวละคนใกล้ชิดเป็นกำลังใจ	3.8
3. ฉันมีแผนการที่จะทำให้ชีวิตก้าวไปข้างหน้า	3
4. เมื่อมีปัญหาวิกฤตเกิดขึ้นฉันรู้สึกว่าคุณเองไร้ความสามารถ	3.2
5. เป็นเรื่องยากสำหรับฉันที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น	3
รวม	16.6

นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับความยึดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านกำลังใจระดับปกติ (16.6) และนักศึกษามีระดับของกำลังใจน้อยที่สุดในหัวข้อย่อย “จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ฉันมั่นใจว่าจะแก้ปัญหาต่างๆที่ผ่านเข้ามาในชีวิต” นักศึกษามีระดับความยึดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านกำลังใจมากที่สุดในหัวข้อย่อย “ฉันมีครอบครัวละคนใกล้ชิดเป็นกำลังใจ”

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของระดับความยืดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านการจัดการกับปัญหา

ด้านการจัดการกับปัญหา	ค่าเฉลี่ย
1. ฉันอยากหนีไปให้พ้น หากมีปัญหานักหนาต้องรับผิดชอบ	3.8
2. การแก้ปัญหาทำให้ฉันมีประสบการณ์มากขึ้น	3.2
3. ในการพูดคุย ฉันหาเหตุผลที่ทุกคนยอมรับหรือเห็นด้วยกับฉันได้	1.8
4. ฉันเตรียมหาทางออกไว้หากปัญหาร้ายแรงกว่าที่คิด	2.9
5. ฉันชอบฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	2.1
รวม	13.4

นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของระดับความยืดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านการจัดการกับปัญหาระดับปกติ (13.4) ประเด็นความยืดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านการจัดการกับปัญหาที่น้อยที่สุด คือ “ในการพูดคุยฉันหาเหตุผลที่ทุกคนยอมรับหรือเห็นด้วยกับฉันได้” และนักศึกษามีระดับของระดับความยืดหยุ่นทนทานของจิตใจด้านการจัดการกับปัญหามากในประเด็น “ฉันอยากหนีไปให้พ้น หากมีปัญหานักหนาต้องรับผิดชอบ.” คือเมื่อนักศึกษามีปัญหาก็อยากหนีไปให้พ้นมากกว่าที่จะหาเหตุผลมาเพื่อให้คนยอมรับตนเอง

2.งานวิจัยพบว่านักศึกษามีลักษณะการเรียนรู้ตามสภาพจริงตามองค์ประกอบของสมรรถนะความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ

ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ นักศึกษามีความกังวลเรื่องพื้นที่ รู้สึกวางตัวไม่ถูก และถูกคาดหวังมาก ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่รู้จะปรับตัวอย่างไร ให้เข้ากับสถานที่ หรือ บางคนก็ตื่นเต้น รู้สึกสบายใจกับโรงพยาบาลชุมชนมากกว่าโรงพยาบาลทั่วไป บางพื้นที่แหล่งฝึกมีนักศึกษาฝึกงานด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยกัน ต้องอดทนกับความไม่เข้าใจในระบบงาน และความไม่ชัดเจน หรือใส่ใจในประเด็นงานที่จะต้องฝึก บางครั้งสร้างความขัดแย้งระหว่างบุคลากรเอง และ ตำหนินักศึกษาฝึกงาน

นักศึกษารู้สึกหวั่นไหวกับปัญหาเฉพาะหน้าในเรื่องสภาพการใช้ชีวิต ดังเห็นจากคำบอกเล่าดังนี้ “ที่พักไกลจากโรงพยาบาล ไม่สะดวกในการเดินทาง มีความเครียดเสี่ยงต่อรถสามล้อเครื่องมาไม่ตรงเวลา” “บางครั้งพี่ก็แย่งน้องไปช่วยงาน แต่พี่เลี้ยงเตรียมตารางฝึกงานไว้แล้ว ทำให้ไม่แน่ใจในงานและไม่แน่นอน บางครั้ง ถูกตำหนิเพราะบางงานเข้าใจว่านักศึกษาจะฝึกวันนี้ แต่ พี่พาออกชุมชน”(เจนจิรา สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2558)

“ต้องยืนทั้งวัน ไม่กล้านั่ง ไม่กล้าพัก ทำตัวไม่ถูกว่าจะพักดีไหม ตอนไหน”(สมฤทัย สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2558)

นักศึกษาควรได้รับคำแนะนำในการเตรียมตัวอย่างถูกต้องในการปฏิบัติตัว ในประเด็น ที่พัก การเดินทาง เตรียมรับกับระบบงานใหม่ และบริบทสภาพงาน

ด้านกำลังใจ นักศึกษาที่ได้รับการดูแลอย่างเป็นระบบกับพี่เลี้ยง การใส่ใจ และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคลากรแหล่งฝึกจะทำให้มีกำลังใจในการเรียนรู้ที่ดี เช่น การมีน้ำใจ ทำที่ที่เป็นมิตรและดูแลแบบที่น้องจากรุ่นพี่เจ้าพนักงานเภสัชกรรม และลูกจ้าง ซึ่งนักศึกษาจะรู้สึกอบอุ่นและเรียนรู้ได้ดี ในโรงพยาบาลชุมชน มากกว่า โรงพยาบาลจังหวัด จากคำบอกเล่า “ทุกๆวัน อ.เภสัชจะสอนระบบงาน อันไหนไม่เข้าใจจะถามพี่และมีการแลกเปลี่ยนความรู้” (จิตตรา สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2558)

ส่วนเพื่อนที่ร่วมฝึกงานจะช่วยในเรื่องการใช้ชีวิตมากกว่า การเรียนรู้ขณะปฏิบัติงาน

ด้านการจัดการปัญหา นักศึกษามีการจัดการกับปัญหาการเรียนรู้อย่างดี โดย คอยสังเกตการปฏิบัติงานของบุคลากรในที่ฝึกงาน เช่น แต่ละหน่วยงานมีเวลาเริ่มงานไม่เท่ากัน บางที่มาเช้ากว่าปกติเพื่อเตรียมงาน ลักษณะงานบางงานต้องใช้การสังเกตมากเช่น หน่วยผลิตยา การใช้โปรแกรมจ่ายยา ต้องเตรียมกระดาษจดเฉพาะตัวติดตัวเสมอ ถ้าไม่ทันจะถ่ายรูป และสรุปหลังเลิกงาน

นักศึกษาเรียนรู้เรื่องสัมพันธ์สภาพกับคนหลากหลายในแหล่งฝึกเพื่อขอความช่วยเหลือเล็กน้อยๆ เช่น ที่เก็บสิ่งของต่างๆ ซึ่งสัมพันธ์สภาพเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมาก นักศึกษายืนยันเช่นนั้น

“อยากฝากน้องๆที่จะมาฝึกงาน ต้องฝึกการเคารพรุ่นพี่ มีน้ำใจและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับพี่ๆที่ทำงานในห้องยา เพราะเขาจะช่วยเรามากๆ”(พิณวดี สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2558)

งานวิจัยพบว่านักศึกษาที่เรียนรู้ได้ดี จะมีความอดทน การเตรียมตัวที่ดี มีการให้กำลังใจตนเองที่ดี ทั้งจากตนเองและ สังคมแหล่งฝึกงาน และมีวิธีการเรียนรู้การทำงานด้วยตนเอง จากการสังเกต การถาม การเก็บรายละเอียดงาน โดยสามารถจดบันทึก ทุกเวลา การถ่ายภาพและใส่ใจกับสัมพันธ์สภาพเพื่อให้การเรียนรู้ในรายละเอียดง่ายขึ้น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่ออกฝึกงาน มีระดับความยืดหยุ่นและทนทานของจิตใจ (Resilience Quotient) ในการเรียนรู้ตามสภาพจริงเมื่อต้องเผชิญหน้า สภาพที่ยากลำบาก ในการฝึกงานมีศักยภาพการฟื้นฟูสภาพอารมณ์และจิตใจได้ ไม่จมอยู่กับความทุกข์มีความยืดหยุ่นปรับตัวได้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขและมีจิตใจเข้มแข็งในระดับปกติ(ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา, 2554, กระทรวงสาธารณสุข, 2554) ศักยภาพด้านจิตใจในการเรียนรู้ตามสภาพจริงในแหล่งฝึกงานต้องเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนเข้ากับเหตุการณ์จริงทำให้เข้าใจชีวิตจริงในการทำงานเข้าใจในศักยภาพของตนเอง เป็นการเรียนรู้เชิงประจักษ์ขณะปฏิบัติงาน (โกวิท ประวาลพุกษ์, 2545) ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากสภาพจริงของแหล่งฝึกงานไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน การทำงานโดยนักศึกษาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของบริบท (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554) เรื่องการสังเกต การสร้างสัมพันธ์สภาพการเพื่อนร่วมงานและวิธีการที่จะเรียนรู้ จดจำ ในความรู้จากการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการถอดบทเรียนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการฝึกงานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ ในการเตรียมตัวของนักศึกษาที่จะฝึกงานในบริบทโรงพยาบาล ทั้งนี้ข้อมูลสามารถสะท้อนสู่แหล่งฝึกงานจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้อาสาสมัครมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *เปลี่ยนร้ายกลายเป็นดี : พลัสสุขภาพจิต RQ*. กรุงเทพฯ:สำนัก

สุขภาพจิตสังคม กรมสุขภาพจิต

โกวิท ประวาลพุกษ์. (2545) *การพัฒนาผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). *การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง Authentic Learning*, กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- ภาวินี เสาะสืบ. (2545) *เคล็ด(ไม่)ลับการเรียนรู้ตามสภาพจริง.เอกสารประกอบคำบรรยาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระบรมราชชนก.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2554) *แหล่งเรียนรู้ศูนย์วิชาการแฮปปี้โฮม.ทฤษฎีปัญหา* ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2559จาก:<http://www.happyhomeclinic.com/a01-multiple>
- ทศนา แคมมณี. (2558) *ศาสตร์องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช .(2555) *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21,มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์* : กรุงเทพฯ
- Davydov.D.M.et.al (2009).Resilience and mental health. *Clinical Psychology Review*,479-495
- จิตตรา ชื่อสมมุติ. นักศึกษาศาสาเทคนิคเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขขอนแก่น 28 สิงหาคม 2558. สัมภาษณ์.
- เจนจิรา ชื่อสมมุติ. นักศึกษาศาสาเทคนิคเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขขอนแก่น 28 สิงหาคม 2558. สัมภาษณ์.
- พิณวดี ชื่อสมมุติ. นักศึกษาศาสาเทคนิคเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขขอนแก่น 28 สิงหาคม 2558. สัมภาษณ์.
- สมฤทัย ชื่อสมมุติ. นักศึกษาศาสาเทคนิคเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขขอนแก่น 28 สิงหาคม 2558. สัมภาษณ์.